

VAASAN HOVIOIKEUS

PL 217

65101 VAASA

Puh 0100 86357, 010 364 1600

Fax 010 364 1695

Oikeusministeriö

Oikeushallinto-osasto, Tuomioistuinyksikkö

PL 25

00023 VALTIONEUVOSTO

Viite: Oikeusministeriön lausuntopyyntö 7.7.2011 nro 26/013/2011, Yleisten tuomioistuinten asianhallinnan kehittäminen (työryhmän mietintö 23.3.2010 nro 29/2010).

LAUSUNNON ANTAMINEN

Oikeusministeriön asettaman yleisten tuomioistuinten asianhallinnan kehittämistyöryhmän yhtenä tehtävänä on ollut laatia työmäärämittarit yleisille tuomioistuimille. Oikeusministeriö on varannut hovi- ja kärjäoikeuksille tilaisuuden antaa lausunto työryhmän lopullisesta esityksestä koskien työmäärän mittaamisperusteita. Työryhmä on jo työnsä aikana pyytänyt lausunnot mietintöluonnoksesta (lausuntopyyntö 12.1.2010). Hovioikeus viittaa mainitun lausuntopyynnön johdosta antamaansa lausuntoon ja kiinnittää lisäksi huomiota seuraaviin seikkoihin.

Lausuntopyynnössä on pyydetty kiinnittämään huomiota esitettyihin mittaamisperusteisiin yleisesti, eikä tuomioistuinten omia resurssitarpeita ole tarkoitus tässä yhteydessä perustella. Hovioikeus huomauttaa kuitenkin, että lausuntopyynnön liitteenä olevista työmäärälaskelmista ilmenevin tavoin suurin henkilötyövuotta kohti tuleva työmäärä 59 koskee Vaasan hovioikeutta eikä Turun hovioikeutta, kuten lausuntopyynnössä on mainittu.

Hovioikeus pitää työryhmän esitystä objektiivisesta työmäärämittaristosta tarpeellisenä ja kannatettavana ja katsoo, että esityksessä on huomioitu kattavasti hyvälle mittarille ja mittaamiselle asetettavia vaatimuksia sekä kansainvälistä vertailutietoa.

Työryhmän esityksen mukaan työmäärien arviointi ja mittaaminen perustuisi keskeisesti saapuneiden asioiden määriin. Asiat on jaettu asianimikkeiden perusteella eri vaativuusluokkiin, joille kullekin on määritelty oma painokerroin. Painokertoimien perustana ovat asiaryhmittäiset työajan jakautumistiedot sekä työryhmän arviot eri vaativuusluokkien suhteellisista työmääräeroista.

Työajan jakautumistietojen selvittämiseksi tuomioistuimissa on toteutettu kaikkiin henkilöstöryhmiin ulottunut työajanseuranta (Tarmo). Vaikka työajanseuranta on esityksen mukaisten työmäärämittareiden laatimisen ja soveltamisen kannalta välttämätöntä, ei siitä itsestään saa muodostua työmäärää merkittävästi lisäävä tekijä. Tästä syystä hovioikeus katsoo edelleen, että sopiva aikaväli työajanseurannalle voisi olla joka toinen vuosi. Työajanseurannan keskeistä merkitystä työmäärien mittaamisen ja sitä kautta henkilöstötarpeen laskemisen kannalta tulee entisestään korostaa henkilökunnalle. Työajan kirjaaminen tulee suorittaa tarkasti vastaamaan todellista ajankäyttöä. Työajan kirjaamisen ja kaikkien muidenkin työmäärämittareita varten kerättävien tietojen merkintätapojen yhtenäisyydestä eri tuomioistuimissa tulee myös ehdottomasti varmistua. Tämä edellyttää riittävän selkeitä ja yksityiskohtaisia ohjeita. Hovioikeus viittaa tältä osin siihen lausuntopyynnön liitteenä olevista työmäärälaskelmista ilmenevään seikkaan, että Vaasan hovioikeudessa olisi yli kahdeksan tunnin pääkäsittelyjaksoja huomattavasti vähemmän kuin kaikissa muissa hovioikeuksissa. Hovioikeus pitää mahdollisena, että mainittu ero saattaa ainakin osittain johtua pääkäsittelyjen keston puutteellisista kirjauksista ja kirjaamistapojen vaihtelusta. Kirjaamisohjeissa tulee kiinnittää erityistä huomiota siihen, että enintään tunnin pituinen ruokatauko luetaan tässä tarkastelussa istuntoajaksi.

Eri asiaryhmille ja vaativuusluokille esityksessä määritetyt peruspainokertoimet vaikuttavat lähtökohtaisesti oikeansuuntaisilta. Huomioon ottaen, että ne perustuvat edellä mainituin tavoin keskimääräiseen

otantaan työajan jakautumistiedoista sekä lisäksi työryhmän omiin arvioihin, ei hovioikeudella ole keinoja arvioida niitä tässä vaiheessa tarkemmin.

Mietinnössä on kiinnitetty huomiota siihen, että mikäli muutoksenhakuasteessa on kysymys vain pääasiaan nähden liitännäisestä osakysymyksestä, kuten rangaistuksesta, oikeudenkäyntikuluista tai todistelukustannusten korvaamisesta, asianimikkeen mukainen vaativuusluokittelu ei välttämättä anna oikeaa kuvaa työmäärästä. Hovioikeus puoltaa sitä, että tällaisia tilanteita varten kehitettäisiin erillinen mittaamistapa.

Mietinnössä on esitetty, että kunkin matkakäräjiä vaatineen asian painokerrointa korotettaisiin 0,5:llä. Kärjämatkojen kuormittavuuden vuoksi hovioikeus pitää tällaista lisäpainokerrointa välttämättömänä ja katsoo edelleen, että kyseisen painokertoimen tulee olla vähintään 0,5. Mietinnössä on lisäksi kiinnitetty huomiota siihen, että kärjämatkojen työllistävyysvaikutukset useimmiten tuomioistuimesta riippumattomat syyt ja että esimerkiksi kärjämatkan pituudella on olennainen vaikutus työllistävyysvaikutukseen. Mietinnössä on kuitenkin päädytty kuvaamaan ilmiötä mahdollisimman yksinkertaisesti vain yhden painokertoimen avulla ja katsottu, että muun ohella tavanomaista pidemmistä etäisyyksistä johtuva haitta voidaan ottaa erikseen huomioon tulosohjauksessa. Hovioikeus pitää kysymyksessä olevan asian jättämistä tulosohjauksen varaan riittämättömänä ratkaisuna. Pituudeltaan huomattavan paljon vaihtelevien kärjämatkojen erilainen kuormittavuus tulisi huomioida esimerkiksi matkan pituuden mukaan porrastettujen painokertoimien avulla.

Hovioikeus pitää tarpeellisena myös mietinnössä esitettyä lisäpainokerrointa yli kahdeksan tunnin pituisen pääkäsittelyn vaatineille tavanomaista laajemmille ja työläemmille asioille. Tältä osin jatkoseurannassa on kuitenkin syytä kiinnittää huomiota siihen, ettei mittaamisjärjestelmä kannusta asioiden puutteelliseen valmisteluun ja sitä kautta pidempään pääkäsittelyyn.

Vaasan hovioikeudessa, 21.9.2011

Presidentti Olli Varila

Kansliapäällikkö Sirpa Virkkala

Lausunto on valmisteltu työryhmässä, johon ovat kuuluneet hovioikeudenneuvos Antti Vaittinen, hovioikeudenneuvos Harri Kurkinen, viskaali Tarja Kalliomäki, notaari Tiina Holm ja kirjaaja Johanna Pulli.